

NORSK KVINNESAKSFORENING

Oslo, 8. januar 2014

Det Kongelige Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartement
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Postmottak@bld.dep.no

Gjennomføring i norsk rett av Haagkonvensjonen 1996 om kompetanse (jurisdiksjon), lovvalg, anerkjennelse, fullbyrdelse og samarbeid om foreldreansvar og tiltak for beskyttelse av barn (Haagkonvensjonen 1996), mv.

Vi viser til departementets høringsbrev av 30. september 2013, deres ref. 13/2338. Vi viser også til departementets opplysning om at høringsfristen er forlenget med en uke til fredag 10. januar 2014.

Den økende mobiliteten medfører et økende behov for regulering av en rekke spørsmål på tvers av nasjonale grenser for å sikre at det blir truffet avgjørelser som er til beste for de som berøres og for å sikre at avgjørelser som er truffet i en stat også blir lagt til grunn i andre stater. Behovet for grenseoverskridende regulering av kompetanse/jurisdiksjon, lovvalg, anerkjennelse mv. er stort innen familieretten og kanskje særlig når det gjelder spørsmål som gjelder barn. Norsk Kvinnesaksforening (NKF) er derfor enig i at Norge nå slutter seg til Haagkonvensjonen 1996. Som det fremgår av høringsnotatet side 11 er forholdet til andre – allerede gjeldende – konvensjoner på området uttrykkelig regulert i 1996-konvensjonen artikkel 50 og 52 nr. 1. Etter det vi kan se, medfører dette at den nordiske familierettslige konvensjonen av 1931 vil fortsette å gjelde så lenge de nordiske landene ønsker dette. Tilsvarende vil Haagkonvensjonen 1980 om barne bortføring, som Norge allerede er tilsluttet, fortsatt gjelde for så vidt gjelder tilbakeføring av barn. Sistnevnte konvensjon kan imidlertid suppleres av 1996-konvensjonen.

Haag-konvensjonen av 1996 berører spørsmål som i norsk rett er regulert i flere forskjellige lover, herunder lover som primært er av offentligrettslig art, f.eks. vergemålsloven og barnevernloven, og tilslutning til konvensjonen forutsetter regulering av kompetanse, lovvalg mv. også på disse lovområder for så vidt gjelder saker som gjelder barn med tilknytning til andre konvensjonsstater. Samtidig har det under departementets arbeid med spørsmålet om gjennomføring av konvensjonen i norsk rett vist seg ønskelig/nødvendig med endringer av barneloven.

Departementet har foreslått at 1996 konvensjonen gjennomføres i norsk rett ved en særskilt gjennomføringslov. NKF har forståelse for valget av denne teknikken, men mener likevel at det kan være grunn til å peke på enkelte spørsmål som valget av denne teknikken reiser. Dessuten mener vi at det kan være grunn til å vurdere nærmere om det ikke nå – gjerne i samråd med Justisdepartementet – bør tas skritt til å gjennomgå norsk lovgivnings skrevne og uskrevne regler om kompetanse og lovvalg med tanke på en nærmere avklaring av gjeldende rett, og om mulig å få til en harmonisering av sentrale begreper som brukes og de løsninger som benyttes.

I nyere norsk lovgivning som regulerer spørsmål av interlegal natur, har man (som i Haag-konvensjonen av 1996) som regel valgt å regulere myndighetenes/domstolenes kompetanse og fastsatt at når kompetanse foreligger skal norsk rett anvendes. Slik NKF ser det, er dette en grei

fremgangsmåte som egner seg like godt for spørsmål som avgjøres administrativt som de som behandles av domstolene. Tradisjonelt har man også innen familieretten bygget kompetanse på en tilknytning til Norge, som regel uttrykt som bopel i Norge, men i noen tilfeller som opphold her. Som påpekt av departementet i høringsnotatet er innholdet i det norske interlegale bopelsbegrepet ikke helt entydig og heller ikke helt avklart. NKF mener imidlertid at mye taler for at det bopelsbegrep som benyttes i internasjonal privat- og prosessrettslig sammenheng i Norge har store likheter med det uttrykk som er benyttet i nyere Haag-konvensjoner – sedvanlig bosted – og mener det kan være grunn til å overveie om man ikke i norsk rett på området bør gå over til å benytte dette som tilknytningsledd. NKF har merket seg at konvensjonens begrep er anført å være autonomt. På den annen side fremstår det som uklart hvem som skal stå for den autoritative fortolkningen av dette begrepet. Til syvende og sist vil det være den enkelte medlemsstats myndigheter eller domstoler som avgjør hva de legger i konvensjonens tilknytningsbegrep.

Vi har ikke merknader til gjennomføringsloven som sådan, men vil foreslå at ordet «utenlandsk» sløyfes i utkastet § 10 første ledd første punktum. I tilknytning til samme paragraf siste ledd, reiser vi spørsmål om det ikke er tilstrekkelig at tingretten kan kreve oversettelse av dokumenter til engelsk.

For så vidt gjelder forslagene til endringer i barneloven, er det vårt syn at det bør kreves samtykke fra barn fra fylte 12 år, se §§ 40 og 41.

I utkastet til barneloven § 84 er foreslått et nytt annet ledd som innledes med ordet «videre». I merknadene hetere det at henvisningen til konvensjonene i annet ledd skal gå foran ved eventuell motstrid. NKF er noe usikker på om den foreslåtte teksten i annet ledd svarer til det som er angitt som departementets intensjon med bestemmelsen, og vil til overveieelse antyde at følgende i stedet føyes til i paragrafens første ledd: «... skal avgjerast etter norsk rett, med mindre anna fylgjer av ...».

Det fremgår av høringsnotatet at 39 stater hadde sluttet seg til 1996-konvensjonen da notatet ble skrevet. Slik NKF ser det, er det ønskelig at flere stater slutter seg til konvensjonen for å bidra til å øke barns rettssikkerhet ved flytting mellom ulike land, og vi vil derfor oppfordre til at Norge i forbindelse med ratifikasjonen tar opp spørsmål om tilslutning med stater som foreløpig ikke har sluttet seg til konvensjonen..

NKF vil dessuten anmode departementet å utarbeide et Rundskriv om konvensjonen i forbindelse med at den foreslåtte gjennomføringsloven settes i kraft. Som vedlegg til Rundskrivet bør tas inn konvensjonsteksten på engelsk med en oversettelse til norsk i tillegg til en oversikt over hvilke stater som på det tidspunktet har tiltrådt konvensjonen – og for de forbehold disse har tatt ved tiltredelsen. Det er videre ønskelig at departementet legger til rette for at det er enkelt for norske myndigheter, domstoler og advokater med flere å skaffe seg en oversikt over hvilke stater som er bundet av konvensjonen og de forbehold disse har tatt.

Med hilsen,
For Norsk Kvinnesaksforening,

Karin M. Bruzelius
Medlem av Arbeidsutvalget

Kopi av uttalelsen er også sendt per post

